

**PÕLLUMAJANDUSTOOTJA, LAMBA- JA/VÕI KITSEKASVATUSTOOTJA ÕPPEKAVA MOODULITE RAKENDUSKAVA**

Sihtrühm	Vähemalt keskharidusega õppija
Õppevorm	Statsionaarne

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
<b>1</b>	<b>JUHTIMINE JA MAJANDAMINE</b>	10	E.Kadastik, E.Puulmann
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane koostab veisekasvatusega seotud äriplaani, teostab majanduslikud arvestused, juhendab kaastöötajaid, korraldab tööd ja sõlmib töölaseid kokkuleppeid		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid.		
Õpilane: 1. kavandab tootmisprotsessi vastavalt ettevõtte eesmärkidele	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• kavandab ettevõtte tootmisprotsessi etapid kasutades erialast tarkvara, elektroonilisi andmebaase ja kaarte ning jälgides keskkonnanõudeid</li> <li>• planeerib vajalikud ressursid lähtudes tööprotsessist</li> <li>• analüüsib äritegevusega seotud võimalusi ja riske ning analüüsib neid kasutades IKT vahendeid</li> </ul>		
2. korraldab personalitöö vastavalt ettevõtte vajadustele	<ul style="list-style-type: none"> <li>• annab ülevaate ettevõtte töökorraldusest ning planeerib tootmisega seonduvate tööülesannete täitmise</li> <li>• kavandab ettevõtte struktuuri ja tööprotsessid;</li> <li>• kavandab meeskonna loomise protsessi andes töötajatele asjakohaseid korraldusi;</li> <li>• valib ja värbab töötajad, vormistab töölepingud, peab tööaja ja töötasu arvestust arvestades tootmise vajadusi ning ettevõtte arengut kasutades vastavat tarkvara;</li> <li>• tagab töötajate töölase pädevuse ning vajadusel suunab töötajad täienduskoolitusele</li> <li>• toetab töötajate sotsialiseerumist ja meeskonnatunde tekkimist korraldades info liikumist ettevõttes</li> <li>• planeerib töötajate motiveerimise kasutades erinevaid motiveerimisvõtteid</li> <li>• täiendab ennast töölasele õppides ja omandades uusi töövõtteid, -meetodeid ja -tehnikaid.</li> </ul>		

<p>3. korraldab aruannete koostamise ja esitamise vastavalt nõuetele</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• loob ja vormistab äritegevuseks vajalikud dokumendid vastavalt ettevõtte töökorraldusele ja õigusaktide nõuetele</li> <li>• edastab dokumendid ettevõtte siseselt ja ametiasutustele kasutades vastavaid infosüsteeme</li> <li>• sõlmib klientide ja koostööpartneritega lepinguid ning kokkuleppeid arvestades tootmise eesmärki kasutades vastavaid infosüsteeme.</li> </ul>
<p>4. kavandab ja korraldab müügiprotsessi ja turundustegevused vastavalt ettevõtte eesmärkidele</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• kavandab toote müümiseks vajalikud turundus- ja müügitoimingud vastavalt ettevõtte profiilile</li> <li>• koostab turundusplaani vastavalt ettevõtte eesmärkidele</li> <li>• kujundab toodete ja teenuste hinna, vastavalt toodete ja teenuste eripäradele ja ettevõtte äriprotsessidele, arvestades kliendigruppide vajadusi.</li> </ul>
<p>5. koostab ettevõtte äriplaani, lähtudes ettevõtluskeskkonnast ja äriideest</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• koostab äriprotsessi alustamise tegevuskava määrates viisi kliendirühmadeni jõudmiseks</li> <li>• koostab äriideest lähtuvalt äriplaani ja valib sobiva ettevõtlusvormi, tuginedes majanduskeskkonna analüüsile ning arvestades sihtturgu, kulu- ja tuluproгноosi ning riske</li> </ul>
<p>Teemad, alateemad</p>	<p><b>Äriprotsessi kavandamine</b>  <b>Organisatsiooni kujundamine</b>  <b>Personali juhtimine</b>  Töötajate valik  Tööaja ja töötasu arvestus  Töötajate motiveerimine  Infoliikumine  <b>Toodete väljatöötamine ja müümise kavandamine</b>  Toote idee  Sihtturg ja selle vajadused  Turu määratlemine ja nõudluse prognoos  Tootmiskulud  <b>Äriidee</b>  Ettevõtte oskused, kogemused, võimalused idee elluviimiseks  <b>Äriplaani koostamine ja sobiva ettevõtlusvormi valimine</b>  Äriplaani koostamine  <b>Finantsplaneerimine</b></p>

	Finantsprognoside koostamine
iseseisev töö 136 tundi	äriplaani koostamine ja vormistamine ning selle esitlemine
Õppemeetodid	interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö, SWOT-analüüs, väitlus, diskussioon, arutelu
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Õpiväljundite saavutatust hinnatakse hindamiskriteeriumide ja demonstratsioonülesannete täpsustavate hindamisjuhendite alusel. Hindamisülesanne: 1. esitleb koostatud äriplaani
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Praktiline töö, intervjuu, esitlus
Õppematerjalid	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. A. Arrak jt. Eesti Majandus, Avatar Grupp, Tartu, 2008.a.</li> <li>2. Igaühele Majandusest, Koolibri, 2013.a.</li> <li>3. M. Pramann Salo Ettevõtluse alused, ILO, 2005.a.</li> <li>4. Ideest eduka ettevõtte. Õppematerjal. Tallinn: SA Innove, 2008.</li> <li>5. R. Cinnamon jt., Kuidas mõista ettevõtte finantse, Äripäev, 2011.a.</li> <li>6. Teearu, A, Krumm, E. Ettevõtte finantsjuhtimine, Pegasus, Tallinn 2008</li> <li>7. <a href="http://www.looveesti.ee/alusta-ettevotlusega/ettevotte-asutamine/">http://www.looveesti.ee/alusta-ettevotlusega/ettevotte-asutamine/</a></li> <li>8. <a href="http://www.eas.ee/et/alustavale-ettevotjale/ettevotlusega-alustamine/ettevotlusvormid-ja-alustamise-viisid">http://www.eas.ee/et/alustavale-ettevotjale/ettevotlusega-alustamine/ettevotlusvormid-ja-alustamise-viisid</a></li> <li>9. <a href="http://www.tootukassa.ee/content/toetused-ja-huvitised/ettevotluse-alustamise-toetus">http://www.tootukassa.ee/content/toetused-ja-huvitised/ettevotluse-alustamise-toetus</a></li> <li>10. <a href="http://www.struktuurifondid.ee/millele-saab-toetust/">http://www.struktuurifondid.ee/millele-saab-toetust/</a></li> </ol>

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
<b>3</b>	<b>LAMBA-/KITSEKASVATUSE KORRALDAMINE</b>	10	Lilia Tali, K.Tähepõld, E.Sellis
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		

Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane korraldab ja planeerib tegevused lammaste/kitsede üldise heaolu tagamiseks, tootmiseks, söötmiseks, karjatamiseks, toodangu tootmiseks ning taastootmiseks.
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid
<b>Õpilane:</b> 1. korraldab lammaste/kitsede hoolduse vastavalt ettevõtte töökorraldusele	<b>Õpilane:</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• tagab loomade heaolu ja hooldamise (söötmis- ja jootmisala puhastamise, sõnniku eemaldamise, allapanu lisamise), jälgib ja reguleerib vastava automaatika abil sisekliimat ning jälgib sööda ja vee olemasolu;</li> <li>• planeerib ja korraldab loomade grupeerimise ja/või ümberpaigutamise (sh kasutades vastavat tarkvara), arvestades nende kasvatamise eesmärki ja tootmisperioodi;</li> <li>• tagab loomade igapäevased visuaalsed vaatlused haigete ja / või surnud loomade leidmiseks ning vajadusel eraldamiseks, kasutades vastavaid jälgimissüsteeme ja analüüsides saadud tulemusi;</li> <li>• tagab loomade puhtuse, arvestades nende heaolu ja pidamise eesmärki;</li> <li>• tagab sõrgade värkimise, lähtudes töökorraldusest;</li> <li>• kontrollib farmiseadmete kasutamisel nende töökorras olekut, korraldab farmiseadmete hoolduse ja rikete kõrvaldamise, järgib kasutusjuhendeid ja ohutustehnikat, vajadusel hooldab seadmeid.</li> </ul>
2. korraldab lammaste/kitsede söötmise vastavalt ettevõtte töökorraldusele	<ul style="list-style-type: none"> <li>• hindab visuaalselt loomade toitumust ja söömust, arvestades keha konditsiooni ja järelejäänud sööda kogust ning planeerib edasise tegevuse;</li> <li>• planeerib söödavajaduse, kontrollib ja tagab söötade olemasolu, vastavalt toodangu mahule ja loomade arvule, korraldab söötade ladustamise vastavalt sööda liigile ja säilitusnõuetele, hindab söötade ja vee kvaliteeti organoleptiliselt;</li> <li>• korraldab söötmisala ja -vahendite puhastamise ja desinfitseerimise, tagab puhastus- ja desinfitseerimisvahendite olemasolu, kontrollib seadmete puhtust, tagab pesu- ja desinfitseerimisvahendite juhendijärgse kasutamise;</li> <li>• juhendab ja korraldab loomade söötmist, jälgib ja kontrollib sööda valmistamist ja söötmisprotsessi;</li> <li>• teeb söötmisplaani, korraldab söötade analüüsise võtmise, tõlgendab laborianalüüse ning koostab söödaratsiooni, arvestades loomaliiki ja kasvatamise eesmärki, sisestab andmed söödaratsioonide kohta söötmisautomaatikasse;</li> <li>• kontrollib söötmis- ja jootmiseseadmete töökorras olekut, korraldab nende hoolduse ja rikete kõrvaldamise, vajadusel hooldab ise, järgib kasutusjuhendeid ja ohutustehnikat.</li> </ul>
3. korraldab lammaste/kitsede tervishoiu tagamise vastavalt ettevõtte töökorraldusele	<ul style="list-style-type: none"> <li>• hindab visuaalselt ja võimalusel jälgimissüsteeme kasutades loomade üldist tervislikku seisundit, osutab esmast abi ning teavitab loomaarsti;</li> <li>• korraldab haige looma ravimise, hooldamise vastavalt loomaarsti juhistele;</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• korraldab haige, nõrga või vigastatud looma hädatapmise, arvestades õigusaktide nõudeid;</li> <li>• korraldab surnud looma kahjutustamise, arvestades õigusaktide nõudeid.</li> </ul>
4. korraldab lammaste/kitsede karjatamise vastavalt ettevõtte töökorraldusele	<ul style="list-style-type: none"> <li>• rajab ja hooldab karjaaedu, -teid, kontrollib karjaaia korrasolekut, vajadusel parandab ja teisaldab aedu vastavalt juhisteile;</li> <li>• jälgib visuaalselt ja ajab karja vastavalt juhisteile;</li> <li>• hindab sööda tagavara rohumaadel; tagab vee ja lisa söötade olemasolu;</li> <li>• jälgib karjamaade seisukorda ja teeb hooldust vastavalt juhisteile;</li> <li>• jälgib karja terviklikkust ja käitumist visuaalselt; ohu või puuduste märkamisel tegutseb vastavalt juhisteile.</li> </ul>
5. korraldab lamba/kitsesaaduste tootmise vastavalt ettevõtte töökorraldusele	<ul style="list-style-type: none"> <li>• korraldab lammaste pügamise;</li> <li>• korraldab villa sorteerimise ja pakendamise, arvestades tootmissuunda;</li> <li>• korraldab lamba- või kitsenaha parkimise ettevalmistamise;</li> <li>• korraldab piimalammaste ja -kitsede lüpsmise arvestades tellimusi ja ettevõtte töökorraldust.</li> </ul>
6. korraldab lammaste/kitsede taastootmise ja aretuse vastavalt ettevõtte töökorraldusele	<ul style="list-style-type: none"> <li>• koostab aretusplaani, korraldab põhikarja valiku ning paaritusgruppide moodustamise, arvestades tootmis- või aretussuunda ja innaaega;</li> <li>• kavandab poegimise läbiviimise, kavandab ja korraldab poegimisala ettevalmistamise ja sujuva töökorralduse ja vajalike vahendite olemasolu;</li> <li>• tuvastab poegiva ja/või poeginud ute või kitse, vajadusel abistab poegimisel või korraldab poegimisabi andmise ja teistest lammastest või kitsedest eraldamise, jälgides hügieeni ja loomade tervislikku seisundit;</li> <li>• korraldab poeginud ute või kitse ja talle tervislikku seisundi ja käitumise jälgimise, ternespiima kättesaamise tallele;</li> <li>• korraldab vajadusel amme ja/või kasuema valiku;</li> <li>• korraldab sündinud tallede, surnultsündide ja hukkude registreerimise ning tallede märgistamise ja tagab vajalikud märgistamisvahendid;</li> <li>• korraldab tallede võõrutamise, arvestades tootmissuunda ja -tingimusi.</li> </ul>

Teemad, alateemad	<p>Lammaste- ja/või kitsede heaolu ja käitumine</p> <p>Ohutu loomade käsitlemine</p> <p>Lammaste- ja/või kitsede pidamisviisid</p> <p>Keskkonnanõuded ja lammaste- ja/või kitsede heaolu reeglid seadlusalusest lähtuvalt</p> <p>Lammaste- ja/või kitsede hooldamine</p> <p>Lammaste- ja/või kitsede hooldamise viisid ja vahendid.</p> <p>Jäätmekäitlus ja keskkonnanõuded</p> <p>Farmiseadmed</p> <p>Söödaratsiooni koostamine</p> <p>Söödavajaduse arvestamine</p> <p>Lammaste- ja/või kitsede tervishoiu põhialused</p> <p>Seadustest tulenevad veterinaarnõuded.</p> <p>Lammaste- ja/või kitsede esmaabi ja ohutu käsitlemine</p> <p>Ravimiarvestuse alused</p> <p>Veterinaarkorralduse alused</p> <p>Karjamaavajaduse planeerimine, karjatusplaani koostamine</p> <p>Karjamaa tarastamisviisid ja nõuded, karjamaade tarastamine</p> <p>Karjateed</p> <p>Lammaste- ja/või kitsede heaolu ja käitumine</p> <p>Lisasöötade ja joogivee vajadus karjamaal</p> <p>Lammaste- ja/või kitsede bioloogia, füsioloogia ja taastootmise alused</p> <p>Lammaste- ja/või kitsede aretuse alused</p> <p>Lammaste- ja/või kitsede liigid ja tõud</p> <p>Lammaste- ja/või kitsede pidamistingimused</p> <p>Tiinuse määramise võimalused</p> <p>Tõuaretuse algdokumentatsiooni täitmise põhimõtted</p> <p>Tööohutusnõuded</p> <p>Naha ja villa liigid ning kvaliteediklassid</p> <p>Naha ja villa kasutusala</p> <p>Naha parkimisviisid ja võimalused.</p> <p>Enamlevinud lamba- ja/või kitsesaadused</p> <p>Lamba- ja/või kitsesaaduste esmase kvaliteedi kontrollimise põhimõtted</p> <p>Uudismaterjal erialal sealhulgas võõrkeelne materjal</p>
-------------------	---

sh praktiline töö	5 EKAP
Iseseisev töö 124 tundi	Info leidmine ja läbitöötamine keskkonna- ja jäätmekäitlusnõuete kohta farmis, lammaste- ja/või kitsede aretuse kohta Söodaratsiooni koostamine Söödavajaduse planeerimine Karjatamisplaani koostamine Lamba- ja/või kitsesaaduste tootmine, kontroll ja realiseerimiseks ettevalmistamine
Õppemeetodid	Interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö, eneseanalüüs
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Õpiväljundite saavutatust hinnatakse hindamiskriteeriumide ja demonstratsioonülesannete täpsustavate hindamisjuhendite alusel. Hindamisülesanne: <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Õpilane selgitab ühe etteantud situatsiooni lahendamist kavandades ja planeerides tegevusnäitajad</li> <li>2. Söodaratsiooni koostamine</li> <li>3. Söödavajaduse arvestamine</li> <li>4. Karjatamisplaani koostamine</li> <li>5. Aretusplaani koostamine</li> <li>6. Toodangu realiseerimiseks ettevalmistamine</li> </ol>
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamise meetodid	Praktiline töö, demonstratsioon
Õppematerjalid	P. Piirsalu õpik „Lambakasvatus“ Tartumaa Põllumeeste Liit 2012 <a href="http://www.lammas.ee">www.lammas.ee</a> <a href="http://www.vet.agri.ee">http://www.vet.agri.ee</a> <a href="http://www.nouandeteenistus.ee">www.nouandeteenistus.ee</a>

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
<b>4</b>	<b>PRAKTIKA</b>	10	L.Tali, K.Tähepõld, ettevõtte praktikajuhendajad
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		

Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane saab ettevõttes kogemusi, omandab oskusi ja vilumusi töö korraldamiseks põllumajandussektoris.
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid
Õpilane: 1. planeerib praktikajuhendi alusel isiklikke praktika eesmärke	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> <li>• selgitab praktika olemust, praktikaks vajaminevate dokumentide esitamise nõudeid ning praktika protseduuri</li> <li>• hindab praktikale seatud eesmärke ning koostab juhendi alusel isiklikud eesmärgid</li> </ul>
2. töötab põllumajandusettevõttes loomakasvatuse valdkonnas järgides ettevõtte töökorraldust ja tööohutusnõudeid	<ul style="list-style-type: none"> <li>• korraldab lammaste/kitsede hoolduse vastavalt ettevõtte töökorraldusele</li> <li>• korraldab lammaste/kitsede söötmise vastavalt ettevõtte töökorraldusele</li> <li>• korraldab lammaste/kitsede tervishoiu tagamise vastavalt ettevõtte töökorraldusele</li> <li>• korraldab lammaste/kitsede karjatamise vastavalt ettevõtte töökorraldusele</li> <li>• korraldab lamba/kitsesaaduste tootmise vastavalt ettevõtte töökorraldusele</li> </ul>
3. koostab juhendi järgi praktika aruande, hinnates oma tegevusi ja praktika eesmärkide saavutamist	<ul style="list-style-type: none"> <li>• koostab juhendi alusel arvutis keeleliselt ja vormiliselt korrektse praktika aruande ja esitleb seda</li> </ul>
Teemad, alateemad	Praktikadokumentatsioon Dokumentatsiooni täitmine
iseseisev töö	Praktikadokumentatsioon. Praktikapäevik-aruande koostamine ja esitamine
Õppemeetodid	interaktiivne loeng, praktiline töö, iseseisev töö, praktiline dokumentatsiooni täitmine, seminar
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Hindamisülesanne: 1. Ettevõtte hinnang 2. Praktikapäevik aruande koostamine 3. Praktikaseminar
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitmeeristav.



	Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Praktiline töö, seminar
Õppematerjalid	Praktikadokumentatsioon <a href="http://www.jkhk.ee">www.jkhk.ee</a>